

Vyjádření školitele prof. PhDr. Martina Nejedlého, Dr., k průběhu studia a k disertační práci

Představy o počátcích národů v historické kultuře 14. a 15. století

předkládané v roce 2020 na Ústavu českých dějin

I. Hodnocení celého doktorského studia

Vojtěch Bažant byl po celou dobu studia příkladným doktorandem, jak v oblasti plnění povinností, tak zájmu o obor a pomoci při aktivitách ÚČD. Je to ostatně zjevné z rozsáhlého seznamu jeho odborných aktivit.

- **studijní (především zahraniční) pobyty:**
  - 2 pobyty Erasmus, praktická stáž; Université Rennes 2, Marie-Madeleine de Cevins; Eötvös Lóránd Tudományegyetem v Budapešti, Balázs Nagy
- **aktivní účast na prestižních konferencích, workshopech, kolokviích:**
  - Heidelberg-Prague-CEU Triangle colloque (17.–19. 10. 2019, CEU, Budapešť) s příspěvkem: „Spišians and Hungary. The Chronicle from Spišská Sobota and the Collective Identity of Spiš“
  - Central European Narrative Texts in the Changing World of the Late Middle Ages (1.–2. 11. 2018, AKC) s příspěvkem: „The Tower of Babel in Medieval Chronicles from Bohemia“
  - Books of Knowledge and their Reception (18.–20. 10. 2018, CMS, AKC) s příspěvkem: „Chronicle of Popes and Emperors by Martinus Polonus in urban milieu in Kingdom of Bohemia“
  - International Medieval Congress (2.–5. 7. 2018, Leeds) s příspěvkem: „Memory of a Pilgrim: An Instrument of Urban Community Representation“
  - Between Three Seas: Borders, Migrations, Connections. Konference MECERN (12. – 14. 4. 2018, Záhřeb) s příspěvkem: „European Knowledge as a Local Instrument: Martinus Polonus and Czech Medieval Historiography“
  - 11. sjezd českých historiků (13.–15. 9. 2017, Olomouc) s příspěvkem: „Modality vyprávění v historiografii 15. století“
  - Workshop Religious Culture and Social Change in Central Europe ca. 1400–1600 (1.–3. 4. 2016, Center for Austrian Studies, University of Minnesota) s příspěvkem: „Space of Holy Land and 15th Century Czech Travel Writings“
- publikační činnost
- **Knihy**
  - Hranice smíchu. Komika a vážnost ve středověké Evropě, edd. Vojtěch Bažant – Martin Šorm, Praha: NLN 2019
  - Kacíři, barbaři, nepřátelé. Odlišnost a stereotypy v pozdním středověku, edd. Vojtěch Bažant – Věra Vejrychová, Praha: Filosofia 2016
- **Studie**
  - Formy a funkce narativu o českých dějinách v 15. století, in: Husitské re-formace. Proměna kulturního kódu v 15. století, edd. Pavlína Cermanová – Pavel Soukup, Praha 2019, s. 226–251

- Žerty stranou! Metody a dějiny výzkumu středověké komiky a vážnosti, in: Hranice smíchu. Komika a vážnost ve středověké Evropě, edd. Vojtěch Bažant – Martin Šorm, Praha 2019, s. 11–41
- The Spišians and Hungary. The Chronicle from Spišská Sobota and the Collective Identity of Spiš, *Studia Mediaevalia Bohemica* 9, 2017, č. 2, s. 137–150
- Kronikář ve svém díle. Problematika autora a vypravěče, *Mediaevalia Historica Bohemica* 20/1, 2017, s. 141–157
- Husité, Turci a pravá víra u Aenea Silvia Piccolominiho, in: Kacíři, barbaři, nepřátelé. Odlišnost a stereotypy v pozdním středověku, Praha: Filosofia, 2016, s. 219–237
- Narativní utváření odlišnosti v pozdním středověku, in: Kacíři, barbaři, nepřátelé. Odlišnost a stereotypy v pozdním středověku, Praha: Filosofia, 2016, s. 11–30 (s Věrou Vejrychovou)
- Příběhy stadického krále. Několik pohledů na jednu událost, in: *Středověký kaleidoskop pro muže s hůlkou*, Eva Doležalová – Petr Sommer (eds.), Praha 2016, s. 13–25
- Prostor a vyprávění. Narativní strategie středověkého cestopisu, *Mediaevalia Historica Bohemica* 18/2, 2015, s. 133–161
- Prostor Svaté země v českých cestopisech 15. století, in: Fenomén cestopisu v literaturách střední Evropy, Jiří Hrabal (ed.), Olomouc 2015, s. 55–67
- Les récits de voyage médiévaux originaires de Bohême : des produit d'une société professionnalisée?, *Médiévales* 67, automne 2014 (Histoire de Bohême. Nouveaux regard sur les sources (XIVe–Xve siècles), s. 103–119 (s Jaroslavem Svátkem)
- **případná ocenění či další aktivity se studiem a prací na disertaci související (granty apod.)**
  - Člen týmu: „České středověké cestopisy. Syntéza, komparace a nové interpretace“, GAČR 2020–2022 (20-08078S)
  - Člen týmu: „Od performativity k institucionalizaci. Řešení konfliktů v pozdním středověku (strategie, aktéři, komunikace)“, GAČR: ExPro, 2019–2020
  - Člen týmu: „Přenos vědění. Osudy čtyř bestsellerů v pozdně středověkých českých zemích“, GAČR 2017–2019
- **podíl na výuce a vědecké či organizační činnosti pracoviště či oboru**
  - Základní problémy studia středověku, ÚČD FF UK, AR 2015/2016 (s Martinem Nejedlým a Martinem Šormem)
  - Středověký člověk jako předmět interdisciplinárního bádání, ÚČD FF UK, ZS 2013/2014; ZS 2014/2015 jako *Medievist* a středověký člověk (s Martinem Nejedlým)

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Tématem disertace jsou představy o počátcích národů v historické kultuře 14. a 15. století.

Úvodní pasáže se věnují důkladnému rozboru pramenů a literatury. Vojtěch Bažant dále poskytuje charakteristiku nejdůležitějších analyzovaných středověkých textů, a to především z prostoru českého a uherského.

Druhý oddíl práce doktorand zasvětil složitému problému „babylonského zmatení řeči“. Zde sleduje nejprve obecněji otázku počátků národů ve starozákonním diskursu a příběhu o stavbě babylonské věže, poté rozebírá obraz zmatení nejprve v českých, poté v uherských kronikách.

Třetí oddíl věnoval Vojtěch Bažant vyprávěním o předkřesťanských dějinách a o christianizaci. Zde se zabývá nejprve zobrazením pohanských dějin ve středověkých dějinách Čechů a posléze i Hunů. Značnou pozornost upřel k pohledu na počátky křesťanství, konkrétněji na pokřtění Bořivoje a christianizaci jeho panství, posléze na tzv. druhý příchod Uhrů do Panonie.

Čtvrtý oddíl se zabývá literárními kontexty a adaptacemi příběhů o počátcích, opět v rozčlenění na dva pododdíly, týkající se českých a uherských dějin.

Vlastní text práce ukončuje výstižný a přesvědčivý závěr, kde Vojtěch Bažant shrnul nejdůležitější poznatky svého bádání.

Disertaci doprovodil doktorand nezbytným seznamem zdrojů, rozděleným na prameny (poněkud nezvyklým termínem označené pramenná literatura), sekundární literaturu a elektronické zdroje.

Doktorand prokázal, že si umí vhodně zvolit prameny a českou i cizojazyčnou literaturu, zvláště novější. Dokázal k dílům středověké historiografie i soudobého dějepisceví přistoupit kriticky a tvůrčím způsobem. Originálně interpretuje vyprávění o původu kmene a národa, o kultivaci země a vytváření fenoménu „vlasti“, formování a křtu společnosti. Vojtěchu Bažantovi se podařilo prozkoumat narativní struktury dvou analyzovaných skupin středoevropských historiografických textů. Jako zvláště produktivní se ukázala analýza příběhu o babylonském zmatení řeči, kterým začínají mnohá kronikářská vyprávění jako o českých, tak o uherských dějinách. Dokázal se vyvarovat ahistorické a školácké snahy dělit prameny a následně dějinné jevy na „základní“ a „okrajové“. Doktorand pojal středověká historiografická díla jako smysluplné celky a souvisle vyprávěné příběhy, čímž přispěl k obohacení našich znalostí o tom, jak se postupně formovala představa o českých a maďarských národních dějinách.

Téma i zpracování disertační práce odpovídá hlubokému zájmu Vojtěcha Bažanta o metodologické problémy (zvláště tvůrčí pojetí komparativní metody) a filosofické aspekty historické vědy. Zúročil v ní vynikající a rozsáhlé jazykové znalosti, kromě latiny je třeba vyzvednout francouzštinu a zvláště mezi českými medievisty vzácnou maďarštinu. Prokázal cit pro adekvátní překlad termínů a pasáží středověkých děl.

III. Připomínky k disertační práci

Po zohlednění připomínek oponentů, dílčím doplněním bibliografie a drobných stylistických úpravách doporučuji disertaci vzhledem k jejímu přínosnému charakteru publikovat, pokud možno v ucelené podobě.

IV. Případné dotazy k obhajobě

Disertace staví v rozhodující míře na komparaci pramenů české a uherské provenience. Jaká další „národní“ historiografie středověku by se pro případné rozšiřující výzkumy dala jako produktivně zohlednit?

V. Závěr

Předložená disertační práce **splňuje požadavky kladené na disertační práci**, a proto ji doporučuji k obhajobě a **předběžně ji klasifikuji jako prospěl**.